

Живка Ромелић

КОЛЕКЦИЈА ДОЗИДНИЦА У ЕТНОЛОШКОМ ОДЕЛЕЊУ МУЗЕЈА ВОЈВОДИНЕ

Љиљана Трифуновић, етнолог, виши кустос у Музеју Војводине у Новом саду, ауторка је изложбе *Каг у кујни влада ред – колекција дозидница Музеја Војводине*, организованој у овом музеју 2009. (са гостовањем у Етнографском музеју у Београду 2010).

Ради се о веженим текстилијама урађеним у домаћој радиности, које су се стављале на зидове у кући (кухињи, соби, предсобљу...), а на ширим просторима познатије као *куварице*, чинећи саставни део ентеријерног текстила у у Србији у првој половини 20. века. Импортоване из западноевропског света, почетком прошлог века, због своје основне функције, заштитне и украсне, релативно једноставне израде, брзо су прихваћене од најширег слоја становништва, претежно средње класе, чинећи незаобилазан део кућног инвентара и укупне културе становања у том времену.

Изложба је конципирана тако што су кроз пет полуентеријера, који представљају реконструкцију

приватног простора, дела приватног живота обичних људи, како сеоске, тако и грађанске породице, приказане дозиднице у њиховој основној функцији, да заштите зид од прљања (изнад штедњака, изнад кревета, изнад умиваоника), а затим је, кроз излагање у простору (65+2), истакнута њихова естетска димензија. Она се огледа у мотивима и натписима, врсти порука, који на индиректан начин говоре о важећим породичним и друштвеним вредностима једног доба (умећу кулинарства, одржавању хигијене, са моралним поукама о вери и патриотизму...), али и са шалевим текстовима или оним љубавним. Са друге стране, ради се о вештини да се мотив пренесе и извезе, о малом креативном чину ондашње домаћице, од које је очекивано да своју породицу држи на окупу и тиме што ће свој дом учинити пријатним. То је подразумевало, између осталог, вешност у изради разних ручних радова, у шта спадају и различите дозиднице.

Изложбу прати каталог, мала студија о овој врсти предмета. У уводном делу, ауторка говори о општим одликама дозидница, са освртом на њихов број (158) и стања у збирци. Затим се говори о друштвеним приликама када су дозиднице настајале и употребљавале се, што прате и орнаменти на њима, а првобитно опште прихваћене жанр-сцене потекле из данашње Холандије, Немачке и Аустрије, у функцији су промовисања идеализоване представе породичног живота. Начин израде дозидница посебно је апострофиран краћим историјатом трукерског заната и његовог значаја и распрострањености у Војводини, а затим се говори о везилачким техникама, симболима орнамената и натписа, изради и функцији дозидница. У завршном делу, дата је подела дозидница и завршне напомене. У другом делу каталога, урађене су каталожке јединице са фотографијама сваког предмета.

Ауторка је руковаоца збирке текстилног покућства у етнолошком одељењу Музеја Војводине. Опредељујући се за музеолошку презентацију колекције дозидница које потичу са простора Војводине, прихватила се прилично сложеног посла када је у питању излагање једне и овакве врсте предмета. Успешна

реализација овог пројекта огледа се пре свега у стручној валоризацији предмета, чему је претходило вишегодишње систематично истраживање и проучавање овог сегмента традиционалне културе на реченим просторима. Визуелном доживљају изложбе допринело је врло добро ликовно и технички решење, прочишћене експозиције, чиме је постигнута лака доступност предмета посетиоцу и његова, пре свега, емотивна идентификација са временом у којем су предмети настали и користили се.

Ова изложба је и својом темом, и начином презентације, уз врло добро одрађен маркетинг (медијска праћеност, визуелне презентације, пратећи програми као што су радионице, израда сувенира...) показала још и да нема малих и мање значајних предмета, да ангажовање доброг тима, уз озбиљан приступ аутора даје очекиване резултате, пре свега у промишљеној и осмишљеној изложбеној поставци као једном од видова заштите нашег културног наслеђа, па је стога и била врло запажена и у стручној и у широј јавности.

